

Hammerfest kommune
Hámmerfeastta suohkan

Om tiltakene for å hindre krykkja å hekke på takene i Hammerfest sentrum

Rapport

Innholdsfortegnelse

Dialog med Miljødirektoratet	3
Gjennomgang av tiltak som er gjennomført.....	3
Litt om årets tiltak.....	4
Erfaringene så langt.....	5
Kostnader/økonomi.....	5
Veien videre.....	6
Vedlegg	7
Bilder fra tiltaksarbeidet	7

Hammerfest, april 2022

Krykkja har hekket på ulike bygninger i byen i mange tiår, men de seneste årene har bybestanden økt til over 300 hekkende par, samt ikke-hekkende ungfugler. Dette medfører mange utfordringer for beboere, næringslivet og mange brukere av byen, også med tanke på tiltak og løsninger. Det har gjennom flere år vært gjennomført mange ulike tiltak for å forsøke å hindre hekking på bygninger og tak i sentrumsområdet, uten at dette har hatt ønsket effekt. Krykkja foretrekker fortsatt å hekke i byen og er svært stedstro til sine gamle hekksteder. Dessuten er den svært pågående og gir seg ikke så lett! I byen finner de trygge hekkeplasser hvor de heller ikke i særlig grad er utsatt for predatorer, og de finner mat i sjøområdene rundt Hammerfest.

De siste to årene har Bootleg, K. M. Hansen og biblioteket hatt størst tiltaksfokus, men det er gjort tiltak på en rekke andre bygninger også, av både kommunen og private byggeiere.

Som følge av utfordringene med krykkjene i sentrum ble det i fjor etablert et krykkjeutvalg i kommunen som skulle vurdere nye tiltak og mulige løsninger på konfliktene. Den består av folk fra kommunen og næringslivet i byen. Det har vært jevnlig møtevirksomhet og samarbeid rundt dette arbeidet, hvor vi også har invitert inn bygningseiere. Hammerfest næringsforening har deltatt i utvalget, deltatt i koordinering opp mot gårdeiere og informasjon om anbefalte tiltak. Vi har hatt dialog og utveksler erfaringer med andre steder med samme utfordringer, samt fugleforskere.

Tiltakene på tak og bygninger får ikke krykkjene ut av byen. Viktig i arbeidet har vært å forsøke å dempe de negative konsekvensene på en realistisk måte, i hovedsak å forsøke å redusere antall krykkjer på de mest belastede takene. Tiltakene vi kjenner til vil ikke få krykkjene ut av sentrum, men vi ser at de virker ved at krykkjer flytter til nye tak, noe som da heller ikke er en varig løsning. Slik det ser ut nå er det ikke en realistisk målsetting å få krykkja bort fra sentrum. Det ser ut som om vi må leve med krykkjene enda, og det vil trolig ta flere år før vi får krykkja til å velge andre hekkeområder. Fremover vil det være viktig å prøve å få på plass et alternativt hekkeområde i nærheten av byen som krykkjene vil ta i bruk.

Det har i dette arbeidet vært viktig å iverksette tiltak som ikke skader eller medfører at krykkjene setter seg fast. Dette gjør vi selvfølgelig av dyrevernhensyn, samt at krykkjene som rødlistet art er spesielt beskyttet av bl.a. naturmangfoldsloven. Imidlertid vil det alltid være risiko for at fugler skades eller setter seg fast ved tiltak.

Dialog med og føringer fra Miljødirektoratet

I år har vi fulgt opp anbefalingene og rådene fra viltseksjonen hos Miljødirektoratet i våre tiltaksvurderinger mot krykkje. Alle våre tiltak, våre utbedringer og videreutvikling av tiltak er gjennomført i dialog og godkjent av Miljødirektoratet hele veien fram til vi må avslutte på grunn av at reirbyggingen kommer i gang. Da er det ikke lov å gjøre flere tiltak på et generelt grunnlag, men reder kan fjernes etter skjønnsmessige vurderinger på steder dette medfører spesielle utfordringer for brukere av bygg.

Gjennomgang av tiltak som er gjennomført

Det har vært prøvd ut en rekke ulike tiltak og de viktigste nevnes under med en kort kommentar om virkningen:

- 1. Strømførende ledninger på takflater**
ingen virkning, utført av innleid skadedyrfirma.

2. Nett over tak, biblioteket

hindret tilgang til taket, men krykkjer satt seg fast. Nettet ble da tatt ned. Utført av innleid skadedyrfirma.

3. Måkepigger

liten virkning, avhengig av montering. Måkene klarer å dekke disse til med reirmateriale eller presse seg bak.

4. Stål og nylontråder over taket

god virkning, gjør det vanskeligere å komme til taket, de strever litt, men noen klarer allikevel å presse seg imellom trådene.

5. Test av stillasjenett over trådene på tak

ingen effekt, tatt ned, fuglene satt seg oppå og kan trolig bygge reir oppå)

6. Skremmelyd, rovfuglsilhuetter

ingen virkning.

7. Stålbeslag på skrå

god virkning på hyller og vinduskarmer.

8. Nylontråder med bevegelige strips/plastremser

effekt på gelendre og vindushyller.

9. Presenning på tak

E.K. Hansen, liten eller ingen virkning.

10. Daglig spyling/vann på tak nå

fjerner påbegynte reir og gjør takflater glattere og renere, men ingen stor effekt. Når det avsluttes er fuglene tilbake og bygger på nytt.

11. Daglig spyling med vann langt ut i hekkesesongen

fjerner reir og stresser fuglene, med de bygger på nytt igjen gjentatte ganger (dette ble kommunen dømt og bøtelagt for i 2021). Dette medførte bare at krykkjene kom senere i gang med hekkingen etter at spylingen ble stanset. Krykkjene gjennomførte hekkingen og ble en måned lengere i byen utover høsten, pga. forstyrrelsene i starten av hekkesesongen. Altså ingen effekt.

12. Blå reflekterende tape på vindu/karmer

Ingen effekt.

13. Utlegging av etterligninger av døde krykkjer på hekkeplassen

Ingen effekt.

Litt om årets tiltak

Anbefalingene fra Miljødirektoratet var oppsett av tråder med 30 cm bredde 30 cm over takflate. Det første som ble gjort i arbeidsgruppa var å utvikle og utarbeide en god patent for et stålfeste/beslag for å feste i mønbordet og videre for feste til trådene. På noen tak var da også mønbordene i dårlig forfatning og måtte byttes ut. Snø og is på takene bidro også til utfordringer med å gjennomføre tiltak tidlig i sesongen.

Vi synes imidlertid av avstanden mellom trådene var for stor og startet med 25 cm. Imidlertid kom krykkjene til på taket med denne avstanden mellom trådene, så avstanden ble først redusert til det halve og så videre ned til 5 cm. mellom trådene. Det ble også satt ut en tråd til i høyden for å hindre tilgangen til taket. Imidlertid er krykkja er pågående og klarer å presse seg imellom for å komme ned

på takflaten. De strever noe med å komme til og fra takflatene. Likevel har tiltaket nå en god effekt og har medført at et betydelig mindre antall krykkjer på de takene vi har gjort tiltak på. Vi ser også at dette har medført at mange har flyttet til andre tak, bl.a. Sparebankbygget, Nissensenteret og Tollboden nedenfor biblioteket. Justeringer har skjedd kontinuerlig basert på visuelle observasjoner.

På biblioteket er arbeidet godt i gang med skifte av tak, som nå skal få stålplater. Dette vil bidra til at det blir vanskelig for krykkja å etablere reir der. Taket vil være ferdigstilt i løpet av mai. Det er også døgnbemanning av entreprenør på taket, for å hindre krykkja å bygge reir. Det spyles daglig for å holde taket rent.

Det gjennomføres jevnlige tellinger og registreringer i byen, for å overvåke bestandsutviklingen samt utviklingen på de ulike takene. Dette vil vi fortsette med utover i hekkesesongen, når tiltakene opphører. Det er også daglig tilsyn for å følge med på at fugler som eventuelt setter seg fast kan tas løs igjen. Dette har skjedd noen få ganger.

Erfaringene så langt

Å få krykkjene til å flytte fra byen er ingen lett jobb! Det er ikke realistisk å få krykkjene til å flytte fra byen slik situasjonen er i dag. Flere av tiltakene kan bidra til å dempe de negative konsekvensene i en viss grad, da vi ser at det er færre fugler der hvor det er gjort tiltak. Tiltakene har medført at de i større grad har flyttet til andre tak uten tiltak, noe som da også var forventet. På E. K. Hansen er det betydelig færre fugler på den delen av taket hvor tiltak er gjennomført, men mange har flyttet til andre siden av taket hvor det ikke er montert tråder. Krykkjene har også i større grad flyttet til flere nabobygg, og til andre deler av takene. bl.a. på Sparebankbygget, hvor det da også er satt opp tråder på deler av taket. Videre har flere krykkjer etablert seg på Tollbod taket ved siden av Biblioteket. Til tross for byggearbeider på Biblioteket og stor anleggsaktivitet i området, er det enda mange krykkjer som holder til på taket. Det er usikkert hvor disse flytter utover i hekkesesongen. At de flytter rundt til nye tak er som nevnt heller ingen varig løsning.

Naturmangfoldloven setter klare begrensninger på tiltaksgjennomføringer og det gis ikke muligheter for å avlive alle individene. Fysiske tiltak på alle bygninger i sentrum i et så stort omfang som kreves, er heller ikke særlig realistisk. Det er også bare å innse at man ikke får fjernet krykkjene fra sentrum med de tiltakene vi kjenner, men at målet med tiltakene kan være å hindre reir på stedene hvor det er minst akseptabelt at de hekker. Det er nå ikke en realistisk målsetting for kommunen å få fjernet krykkja helt fra sentrum.

Kostnader/økonomi

Private gårdeiere har så langt brukt over 200 000 på tiltak på arbeidet med tiltaksmontering, oppfølging og renhold. I tillegg har Hammerfest kommune brukt over 100 000 på tiltak på Bootleg bygget, og over 250 timer er så langt brukt til innleid arbeid med montering, oppfølging og renhold (Ditt bud AS og vaktmesterservice AS). De har gjort en kjempejobb og stått på hele veien med stort engasjement. Hammerfest Kommune har stilt parkeringsplasser for lifter tilgjengelig i sentrum og forenklet søknadsprosesser for denne type arbeider. Næringsforeningen har vært en aktiv og konstruktiv bidragsyter gjennom dette arbeidet.

Det er gitt klare signaler fra gårdeiere om at slike kostnader er krevende utover allerede investeringer, og at et helhetlig arbeid knyttet til finansieringsløsninger må ses på. samt arbeidet knyttet til finansieringsløsninger.

Finansieringen av tiltak og ulike finansieringsmodeller i dette arbeidet har vært et tema på flere møter. Hvordan skal vi finansiere tiltak: Bør kommunen bidra til dette? Bør det bli en egen post i

kommunens budsjettet, da dette er et felles problem som bør finansieres av fellesskapets midler? osv. Dette er noe byens politikere bør ta stilling til, og det er også gitt innspill til politikerne om dette.

Kommunen har også søkt midler fra viltfondet hos Miljødirektoratet til tiltakene rundt krykkja. Vi venter på svar i løpet av de nærmeste dagene og håper på å få refundert en del av utgiftene til deltagerne i prosessen.

Veien videre

I den nærmeste tiden vil de fleste av krykkjene være godt i gang med reirbyggingen og da er det ikke lenger mulig/lov å forstyrre fuglene. Begrepet «reir» omfatter både ferdige reir og påbegynte reir. Dommen i lagmannsretten (01.09.2021), hvor kommunen ble dømt for grov overtredelse av naturmangfoldsloven, gir også presedens for tiltak mot krykkja etter at reirbyggingen har startet. Dette betyr at vi ikke kan gjennomføre nye tiltak etter at reirbyggingen har startet, dette gjelder også spyling, noe som da heller ikke har noen påviselig effekt.

Det blir ikke tillatt, men det kan bli gitt tillatelse til å fjerne enkelte reir der det etter en konkret vurdering er nødvendig for å unngå uakseptable skader eller ulemper. Dette kan f.eks. være reir som hindrer ferdsel ved inngangsparti, eller steder hvor hekkingen medfører spesielle helsemessige utfordringer. Miljødirektoratet vil bistå med vurdering i slike tilfeller. I en slik vurdering vil ulempen som hekkingen medfører måtte vurderes opp mot blant annet artens status på rødlista, om det er mange reir, om det finnes alternative hekkeplasser. Disse forhold vil vi følge med på fremover og forløpende vurdere mulige løsninger.

Det er også viktig å få til gode rutiner mht. rengjøring av fortau og fjerning av reirmateriale på bakken i sentrumsområdet.

Som en del av det videre arbeidet vil det være av stor betydning å finne en lokalitet for et alternativt hekkeområde for krykkja. Dette vil kunne være et viktig avbøtende tiltak på lang sikt. Et vellykket «krykkjehotell» kan trolig kunne ha en effekt på å få noen fugler bort fra bygninger i byen, men samtidig kan det også bidra til at andre enn bykrykkjene etablerer seg. Imidlertid kan dette også være krevende og vanskelig å få til av flere grunner, bla. protester fra naboer. Vi vil imidlertid presentere noen muligheter i løpet av mai.

Videre vil det være vesentlig å se på ulike finansieringsmodeller for gjennomføring av tiltak i de kommende årene. Her bør det sees på muligheten til å etablere et krykkjefond i kommunal regi.

Det enda noe usikkerhet rundt effektene av tiltakene og hvor mange måker som bl.a. velger å gjennomføre hekking, og på hvilke tak. Arbeidet på biblioteket vil gjennomføres som planlagt og er lovlig da dette er en byggeplass. Hva krykkjene her gjør er enda uvisst, noen har flyttet til Tollboden, men trolig vil de også finne andre tak å gjennomføre hekkingen på. Dette betyr som tidligere nevnt at krykkja nok vil bli en del av bybildet i sommer også.

Tor Harry Bjørn

Natur- og miljøfaglig rådgiver

Om tiltakene for å hindre krykkja å hekke på takene i Hammerfest sentrum

Vedlegg

Bilder fra tiltaksarbeidet

Skisse første montasje EK Hansen (wire og nylon)

Om tiltakene for å hindre krykkja å hekke på takene i Hammerfest sentrum

Innfesting i vindski

Solid og fleksibel innfesting som ikke må skade vindskivord eller papp og eventuell stein/takplater.

Tilpasses vindski og beslag med løse avstandsklosser i PE plast.

Vinkel for innfesting i vindski lages med flere lengder for å kunne monteres på flere typer tak/ vindski.

Renovering av Bibliotektaket

Om tiltakene for å hindre krykkja å hekke på takene i Hammerfest sentrum

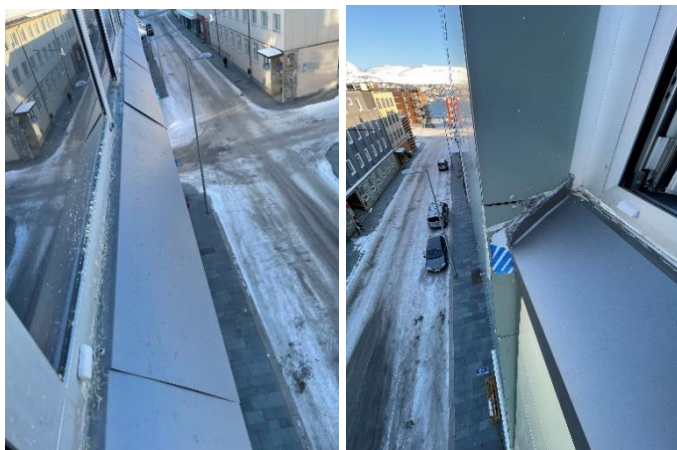

Montering av tråder og måkepigge EK. Hansen

Montering av nett på E.K. Hansen.

Om tiltakene for å hindre krykkja å hekke på takene i Hammerfest sentrum

Montering av skråbord

Nylontråder Bootleg.

Om tiltakene for å hindre krykkja å hekke på takene i Hammerfest sentrum

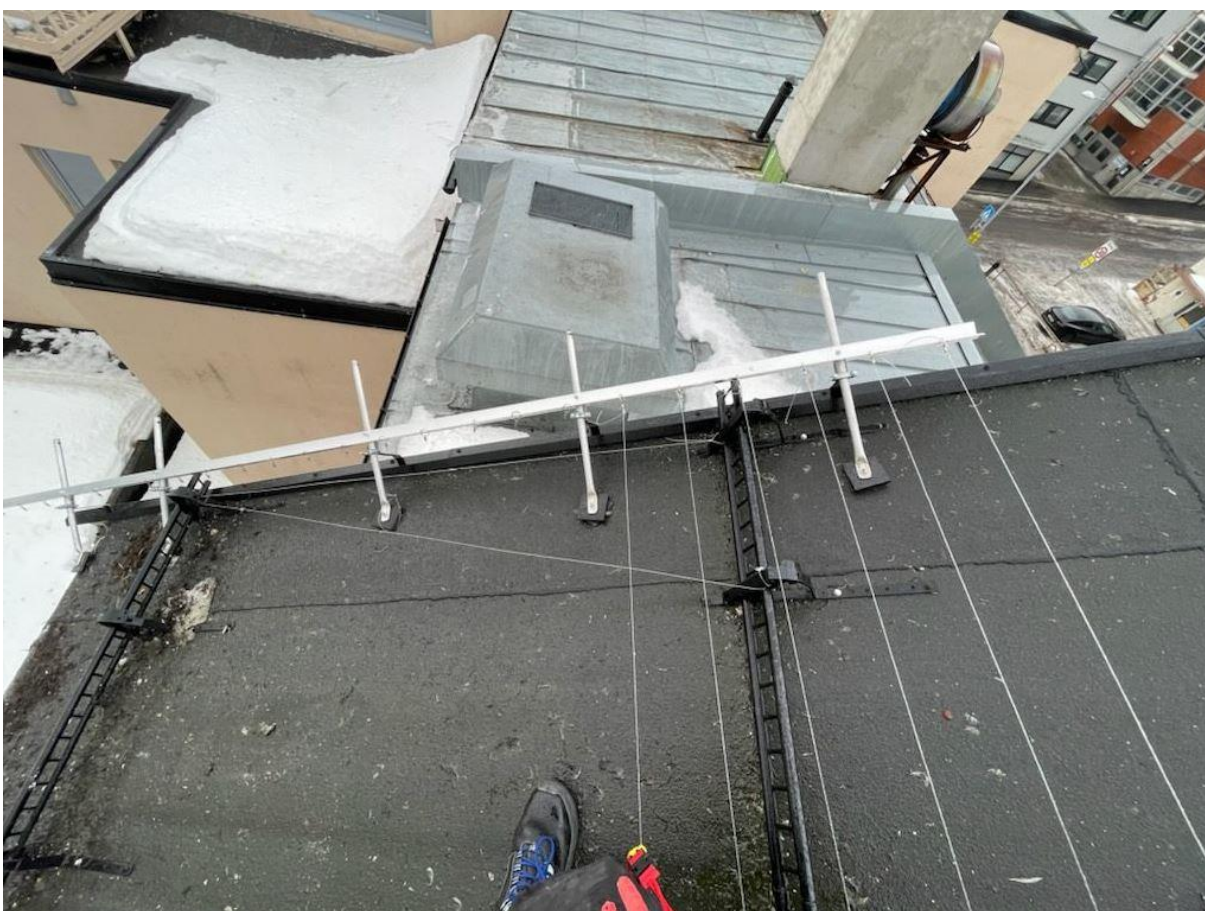

Metallbeslag over hylle, Bootleg

Om tiltakene for å hindre krykkja å hekke på takene i Hammerfest sentrum

Oversiktsbilde 7.4.22

Nylonstrekking Bootleg